

stopna, saj prav oni prek proračuna omogočajo njeno delo. Želimo pa tudi, da Ločani ne bi še petindvajset let (kot doslej!) čakali na nov kulturni dom ali kulturno središče ali kakorkoli že imenujemo to dolgo pričakovano zgradbo, v kateri bi našle svoj končni dom vse kulturne dejavnosti našega mesta. Želimo, da bi v njem dokončno našla primerne prostore tudi knjižnica za vse svoje oddelke in da je ne bi trpali in selili v adaptirane stare zgradbe, kjer bi izločena iz drugega kulturnega dogajanja prav gotovo stagnirala.

Janko Krek

Viri: Arhiv kulturno-umetniškega društva Škofja Loka (1945—1948), arhiv Ljudske knjižnice v Skofji Loki (vse v hrambi Ljudske knjižnice Škofja Loka.)

SE NEKAJ O »VRATIH« NA ZAHODNI MEJI LOŠKEGA GOSPOSTVA

V 16. letniku Loških razgledov dr. Pavle Blaznik v članku »Zahodna meja loškega gospostva po urbarju iz 1630 in po skici iz 1771« omenja, ko popisuje mejo med Škofjem in Slamovjem, tudi območje utrdb iz 5. stoletja. Na eni od skic iz leta 1771 iz Kreisarchiva v Münchnu je takoj za imenom »Skoffie« navedeno dvakrat »Na vulze« — enkrat v sedlu, drugič vrh griča in takoj nato v naslednjem sedlu »Na urate«. V skici so na tem mestu zarisana vrata in na obe strani po pobočju navzgor zid z oznakami »ein thor« in »mauer«. Od tu dalje je v skici po grebeni zapis »Erschische« in »Lanischach« ter za sedlom brez oznake zopet vrh griča »Slamoue«. Dr. Blaznik sklepa, da je vsekakor vrisani zid ostanek zapore, ki so jo zgradili Rimljani pred letom 430 v obrambo proti barbarskim ljudstvom na raznih pohodih v Italijo.

Zanimivo je, da je še sedaj mogoče najti na terenu imena in situacijo iz zgoraj navedene skice. Kraj »Na vulze«, v skici vpisan v sedlu pod Škofjem, je današnji prelaz Vrhulce (kota 814) na cesti Kopačnica—Cerkno. Druga oznaka, na skici vrh griča, ustreza položnemu griču, ki se vleče v levo od prelaza proti Kladju. Takoj za tem, ne preveč markantnim gričem pa je manjše sedlo z ledinskim imenom »Na vratih«. To je preval med kotama 817 in 867, kjer poteka stara pot nad kmetijo Jeram, Podpleče št. 4. Takoj čez sedlo »Na vratih« in nato po poti v levo je domačija »Ratovš«. K tej domačiji spada tudi parcela, ki leži takoj za »vratih« nad potjo in ki ji pravijo »za zi-

dom«. Zanimivo pa je še samo ime Ratovš oziroma njegov izvor.

Stara pot čez »vrata« je po izročilu domačinov potekala iz Kopačnice, od »Tomažka« na levo ob pritoku Podpleščice navzgor, prek »Pašenskega brda« in mimo Jerama na »vrata« in od tu navzdol proti Planini. Zanimivo je, da je še videti na krajšem delu poti na samih »vratih« v tleh velike kamne, ki ne spadajo k tamkajšnjemu terenu.

Da je ta lokacija istovetna s tisto iz skice 1771, dokazuje še Eržiše, ledinsko ime za gozdnato pobočje med Kladjem in Vrhulco.

Po mnenju domačinov izhaja ime Vrhulce od »vulce«, ki v primorskem narečju pomeni »luknjo«, nikakor pa ne od ulice — ceste, kot bi morda zmotno sklepali.

Ce so v skici zarisana vrata in zid ostanek antične zapore, bo z gotovostjo dokazalo sondiranje, ki ga namerava opraviti Sekcija za arheologijo pri SAZU, v okviru raziskav »limesa« — alpskih klavzur, katerih del se večkrat omenja v virih tudi pri Novi Oselici.

Ing. Rajko Brank

UPRAVA IN ARHIV OBČINE TRATA (1879—1945)

1. Kratek zgodovinski pregled občine

Občina Trata je dobila ime po naselju Trata na desnem bregu Poljanščice. V tem naselju je bil sedež jožefinske fare. Na levem bregu je naselje Gorenja vas. Danes je Trata del naselja Gorenja vas, po katerem se imenuje tudi tamkajšnji krajevni urad.

Leksikon občin za Kranjsko iz leta 1906 poroča, da je obsegala občina 5004 ha zemljišča in imela 2451 prebivalcev. Po zapisu v Krajevnem leksikonu Dravske banovine (1937) znaša obseg občine 5085 ha in ima občina 2333 prebivalcev. To kaže, da se obseg občine in število prebivalcev nista dosti spreminjala.

Večina prebivalstva se je ukvarjala s kmetijstvom. Po Krajevnem leksikonu dravske banovine je bilo posestnikov 213, kočarjev 226, najemnikov 46. (V arhivskem gradivu te občine se za pojem kajžar, kočar, uporablja izraz košanec. Na najnižji družbeni stopnji so bili novo-hišarji.)

O ustanovitvi občine Trata v letu 1849 še ni natančnih podatkov. V pregledu politične in sodne razdelitve vojvodstva Kranjskega 1854 (Dež. vl. l. 1854/I, str.